

NAJ DRUGAČNOST NE BO IZGOVOR ZA MANJ PRILOŽNOSTI

Mateja Oman, univ. dipl. soc. ped.,
zaposlena v Vzgojnem zavodu Kranj na
delovnem mestu vzgojiteljice za motnje
vedenja in osebnosti

Vzgojni zavod Kranj

Z drugačnostjo se v današnji družbi soočajo mnogi mladi. Mladi z manj priložnostmi. Mladi s posebnimi potrebami. Med drugim tudi mladi s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Pri slednjih gre za otroke in mladostnike, ki jih družba pogosto stigmatizira z označevanjem, da so problematični, uporniški, nevodljivi, moteči, odklonski. A dejstvo je, da je to populacija, ki navkljub mladosti s seboj nosi mnogo žalostnih zgodb svoje preteklosti. V večini primerov prihajajo iz družin, kjer so priča težkim ločitvam staršev, uživanju alkohola in drog, nasilju, kazenskim ovadbam, težkim psihičnim boleznim, vzgojni nemoči, zanemarjanju, nefunkcionalnim odnosom, stanovanjskim problemom, finančnim stiskam, brezposelnosti itd. Neredko se zgodi, da v matičnem družinskem okolju nimajo zagotovljenih niti osnovnih potreb (fiziološke potrebe, potrebe po varnosti, potrebe po pripadanju in ljubezni), kar posledično prispeva k pojavljanju razvojnih primanjkljajev in vrzeli v kognitivnem, čustvenem in socialnem razvoju. Mnogim izmed njih še posebej primanjkuje socialnih in komunikacijskih veščin, s čimer pa je otežena njihova socialna integracija. Zaradi vseh omenjenih primanjkljajev se težave začnejo kazati na različnih življenjskih področjih: neupoštevanje staršev in drugih odraslih avtoritet, beg od doma, zadrževanje na ulici, povezovanje v slabo družbo, ponavljajoči se neupravičeni izostanki od pouka, nizka frustracijska toleranca, nasilništvo, uničevanje tuje lastnine, neupoštevanje pravil, neprevzemanje odgovornosti za svoja dejanja itd. Tako otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami že vse od zgodnjih otroških let spadajo v skupino mladih z manj priložnostmi – to izvira že iz njihovega primarnega okolja – ter ob neustrezni pomoči in podpori strokovnih služb sami le s težavo najdejo izhod iz nastale situacije.

Z namenom kompenzacije nastalih primanjkljajev in nudenja pogojev za varen in zdrav osebni razvoj se otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami nameščajo v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Zavodska vzgoja poteka v majhnih skupinah pod vodstvom za to usposobljenih vzgojiteljev in ob podpori zunanjih strokovnjakov. Bistvenega pomena v zavodski vzgoji so realno zastavljeni individualni cilji, ki jih mladi ob podpori poskušajo doseči korak za korakom. Ob tem je ves čas potrebno zagotavljati pozitivno klimo, v kateri se mladi počutijo varni in sprejeti, se lahko odkrito pogovarjajo o svojih stiskah in težavah ter iščejo načine za njihovo reševanje, se potrjujejo na pozitiven način in razvijajo svoja močna področja, pridobivajo pozitivne izkušnje z vrstniki itd. Zdrav osebni razvoj pa ne more potekati zgolj za zidovi vzgojnih zavodov, pač pa je izrednega pomena tudi vključevanje v širše lokalno okolje in v aktivnosti, pri katerih mladi prihajajo v stik z vrstniki iz okolja (npr. vključevanje v športne ali kulturne aktivnosti, mladinske izmenjave, kolonije, taborje). Tam namreč lahko dodatno pridobivajo in krepijo socialne veščine, komunikacijske spretnosti, razvijajo pozitivne osebne lastnosti, premagujejo strahove, iščejo primerne načine reagiranja, se učijo upoštevati pravila ter se nenazadnje sprostijo in zabavajo.

Za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami je tako zares pomembno, da jim zagotavljamo nove priložnosti. Le z njimi namreč njihov vsakdan pridobiva na svoji vrednosti, hkrati pa s priložnostmi pridejo tudi izkušnje in spomini, ki so jim v oporo v težjih življenjskih situacijah. Z zagotavljanjem novih priložnosti pa ne bodo pridobivali le mladi, pač pa tudi vsi, ki jim te priložnosti omogočamo in nenazadnje družba nasploh